

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARINA YÖNELİK MÜZİK EĞİTİMİ ÖZ-YETERLİK ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ¹

DEVELOPMENT OF MUSIC EDUCATION SELF-EFFICACY SCALE FOR PRESCHOOL TEACHER CANDIDATES

Gökay YILDIZ²

Öz

Bireyin öz yeterlik inancı, onun algısını, güdülenmesini ve uygulama başarısını birçok şekilde etkilemektedir. İnsanların güdülenmişlik düzeyleri, duyuşsal durumları ve davranışları nesnel olarak durumun ya da olayın ne olduğundan çok; inandıklarına dayanmaktadır. Öz-yeterlik algısı yüksek olan bireylerin bir işi başarmak için büyük çaba gösterdikleri, olumsuzluklarla karşılaştıklarında kolayca geri dönmedikleri, ısrarlı ve sabırlı oldukları görülmektedir. Bu nedenle öz-yeterlik algısı özellikle eğitim alanında üzerinde durulması gereken önemli unsurlardan biridir. Okulöncesi yıllar (3-6 yaşları) müziksel yeteneklerin gelişimi açısından son derece önemli bir dönemdir. Kapsamlı ve nitelikli bir müzik programını uygulama konumundaki okul öncesi öğretmenin müziksel yeterliği, okul öncesi lisans programında verilen müzik eğitimi ile bağlantılıdır. Bu nedenle bu çalışmada, okul öncesi öğretmen adaylarının müzik eğitimi öz-yeterlik algılarını ölçmek amacıyla bir ölçek geliştirme çalışması tasarlanmış, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi ile Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinin Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dallarının 4. sınıfında öğrenim gören 240 öğrenci oluşturmuştur. Hazırlanan ölçeğin yapı geçerliğini belirleyebilmek için Temel Bileşenler Analizi kullanılarak faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için ise Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış, maddelerinin toplam puanla korelasyonuna bakılmış ve Split Half test yarılama yöntemiyle ölçeğin birinci ve ikinci yarı için güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Yapılan çalışmalar sonunda okul öncesi öğretmen adaylarına yönelik geçerli ve güvenilir müzik eğitimi özyeterlik inancı ölçeği geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öz-Yeterlik, Ölçek Geliştirme, Okul Öncesi, Müzik Eğitimi.

Abstract

The self-efficacy belief of an individual affects their perception, motivation and applied success in many ways. The motivation levels, affective states and behavior of people is based more on what they believe than on what the situation or event is objectively. Individuals with high self-efficacy perception show great effort to succeed, do not easily retreat when negativities are encountered and appear persistent and patient. As a result

¹ Bu çalışma 2017 yılında "IV. International Eurasian Educational Research Congress" de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Prof., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, gokay@mehmetakif.edu.tr

self-efficacy perception is an important element that requires focus especially in the field of education. The preschool years (3-6 years) are a very important period in terms of development of musical ability. The musical ability of a preschool teacher in a position to provide a comprehensive and quality music program is linked to the music education given in the preschool degree program. As a result, this study completed development studies to design a scale to measure music education self-efficacy perception of preschool teacher candidates and performed validity and reliability studies. Survey model was used in the research. The study group for the research comprised 240 students in the 4th year at the Preschool Education Departments in the Faculties of Education at Mehmet Akif Ersoy University and Pamukkale University in the 2015-2016 academic year. To determine the validity of the prepared scale, factor analysis was performed using principal component analysis. The reliability of the scale was tested by calculating the Cronbach-alpha internal consistency coefficient, examining the correlation of total points for items and calculating reliability coefficients for the first and second halves of the scale with the split half test method. After this studies, it has been developed a valid and reliable music education self efficacy belief scale for preschool teacher candidates.

Keywords: Self Efficacy, Scale Development, Pre-school, Music Education.

1. GİRİŞ

Öz-yeterlik inancı kavramı, Albert Bandura'nın sosyal bilişsel kuramı içerisinde yer alan ve davranış üstünde etkili olduğu düşünülen temel kavramlardan biridir. Bandura'ya (1986) göre bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesine ilişkin kendi yargısına veya inancına öz-yeterlik denilmektedir. Bir başka deyişle öz-yeterlik, bireyin gelecekte karşılaşılabileceği güç durumların üstesinden gelmede ne derecede başarılı olabileceğine ilişkin kendisi hakkındaki yargısı ve inancıdır (Senemoğlu, 2009).

Bandura'ya (1995) göre, bir bireyin öz-yeterlik inancı, onun algısını, güdülenmesini ve uygulama başarısını birçok şekilde etkilemektedir. İnsanların güdülenmişlik düzeyleri, duyuşsal durumları ve davranışları nesnel olarak durumun ya da olayın ne olduğundan çok; inandıklarına dayanmaktadır (Akt. Hazır Bıkmaz, 2002). Öz-yeterlik algısı yüksek olan bireylerin bir işi başarmak için büyük çaba gösterdikleri, olumsuzluklarla karşılaştıklarında kolayca geri dönmedikleri, ısrarlı ve sabırlı oldukları görülmektedir. Bu nedenle öz-yeterlik algısının özellikle eğitim alanında üzerinde durulması gereken önemli unsurlardan biri olduğu vurgulanmaktadır (Aşkar ve Umay, 2001).

Pajares (2002) ve Zimmerman'a (1998, 2000) göre bireyler, bir görevi gerçekleştirmek için gerekli yeteneğin ve denetim gücünün kendilerinde bulunduğuna inanırlarsa, bu görevi seçmek için daha istekli olur, bu konudaki kararlılıklarını dile getirir ve gereken davranışı sergilerler. Kendi öğrenme kapasitesine ve yeteneklerine ilişkin şüphe duyan öğrenenlere kıyasla, bir beceriyi kazanma ya da bir konuyu öğrenmede yüksek düzeyde öz-yeterlik inancına sahip olan öğrenenler, daha kolay uyum sağlamakta, daha sıkı çalışmakta, daha zorlayıcı öğrenme deneyimleri aramakta, zorluklarla karşılaştıklarında daha çok dayanıklılık ve başarı sergilemektedirler (Akt. Ekici, 2012).

Ritter, Boone ve Rubba'ya (2001) göre ise, öz-yeterlik düzeyi düşük olan insanlar, zor görevlerde ürkek davranırlar ve bu görevleri kişisel tehdit olarak görürler. Bu insanların tutkuları ve seçtikleri amaçlara ulaşmada duydukları sorumluluk genellikle düşük düzeydedir. Zor bir görevle karşı karşıya kaldıkları zaman, nasıl bir başarı sergileyebileceklerine odaklanmaktan çok kendi kişisel eksikliklerine, karşılaşılabilecekleri engellere ve

kötü sonuçlara takılırlar. Yine zorluklarla karşı karşıya kaldıkları zaman çabalarını en az seviyeye indirirler ve çok çabuk vazgeçerler. Başarısızlık ve kötüye gitme durumunda yeterlik algılarını toparlamakta ve uygulamakta isteksiz davranırlar. Kendi yeteneklerine olan inançlarını kaybettiklerinden yeterli uygulama becerisini gösteremezler. Diğer yandan kendi öz-yeterlikleri konusunda güçlü inançlara sahip olan insanlar, zor görevleri üstlenmekten kaçınmazlar. Aksine, meydan okuyucu ve üstesinden gelici bir tavır sergilerler. Amaçlarını gerçekleştirmek için mücadeleci davranırlar ve güçlü sorumluluk duygularını kaybetmezler. Başarısızlık ve kötü durumlarla karşı karşıya kaldıklarında çabalarını en üst seviyeye çıkarabilirler ve ne yapabilecekleri konusunda üst düzey bir gayret gösterirler. Verilen göreve tam olarak odaklanabilirler, zorluklarla karşılaştıklarında stratejik bir şekilde düşünebilirler. Roberts ve arkadaşlarına (2001) göre yeterlilikleri konusunda güçlü inançlara sahip olan insanlar üst düzey çaba gösterme eğilimindedirler ve elverişsiz durumlarda bile mücadele edebilirler, kişinin öz-yeterliğinin farkında olması ve bunu geliştirmesi, o bireyin çok kötü koşullarda bile daha fazla ve etkili çalışmasına yol açar (Akt. Yaman ve diğ. 2004).

Erken yaşam deneyimleri çocuğun okula, öğrenmeye ve kendi becerilerine dair geliştireceği tutumları belirler ve okul başarısını etkiler. Okul öncesi dönemde olumlu deneyimler yaşayan çocuk okula, öğrenmeye ve kendi becerilerine dair olumlu tutumlar geliştirir. Çocuğun erken yaşta olumsuz deneyimler yaşaması ise onun tüm eğitim yaşamını etkileyecek problemler yaşamasına neden olabilir. Okul öncesi çağda olumsuz deneyimleri olan çocuğun öz değerinin düşük olduğu, okulda ve okul sonrası yaşamda düşük başarı gösterdiği ve daha fazla davranış problemi sergilediği bilinmektedir. Çocuğun sağlıklı bir şekilde büyüebilmesi ve gelişebilmesi için nitelikli ve olumlu sosyal-duygusal deneyimlerin çocuğa sunulduğu ve çocuğun bağımsızlığının desteklendiği bir çevrenin yaratılmasına ihtiyaç vardır. Bu ise ancak sağlıklı bir aile ortamı ve nitelikli bir okul öncesi eğitimi ile mümkündür (MEB, 2013). Nitelikli bir okul öncesi eğitimin en önemli unsurlarından birini ise öğretmen oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitimin, çocukların tüm gelişim alanlarını kapsayacak şekilde düzenlenmesi ve uygulanması iyi yetişmiş, donanımlı okul öncesi öğretmenlerin varlığı ile mümkündür.

Okul öncesi dönem, beyin gelişiminin ve sinaptik bağlantıların kurulma oranının en yoğun ve hızlı yaşandığı dönemdir. Beyin gelişimi çocuğun bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor gelişimi için güçlü bir zemin oluşturur. Bu nedenle çocuklar özellikle okul öncesi dönem olarak adlandırdığımız yaşamın ilk altı yılında çok hızlı büyürler ve dil, bilişsel, sosyal-duygusal ve motor gelişim alanlarında şaşırtıcı bir hızla yetkinleşirler (MEB, 2013). Bu nedenle okul öncesi dönemde, tüm gelişim alanlarını desteklemesi bakımından amaçları ve hedefleri çocukların müziksel gelişim özelliklerine göre belirlenmiş müzik eğitimi verilmesi büyük bir önem taşımaktadır. Bunun gerçekleşebilmesi ise kapsamlı, dengeli, çocukların müziksel gelişim özelliklerini gözetilen bir eğitim programı ve bu programı yürütebilecek düzeyde müzik donanımına sahip okul öncesi öğretmen ile mümkündür.

Müzik, okul öncesi çocukların yaşamlarında ortak bir paydadır. Bir çocuk için şarkı söyleme, ritim tutma ve müziğe göre hareket etme içgüdüsel olarak yaptıkları eylemlerdir. Müzik etkinlikleri, çocukların gelişim alanlarını desteklediği için ve kendi deneyimlerine fırsat verdiği için okulöncesi çocukların yaşamında kullanılması gerekmektedir. Ayrıca yaratıcı çocuk etkinlikleri içinde çocuklara sağladığı geniş ve uyarıcı ortam nedeniyle okul öncesi dönem çocuklarının yaşamında önemli bir yeri vardır (Mavesky, 2002, s.281).

Okul öncesi yıllar (3-6 yaşları) müziksel yeteneklerin gelişimi açısından son derece önemli bir dönemdir. Bu dönemde çocuğun birini kendine model alması ya da öğretmene kendini duygusal olarak yakın hissetmesi müziksel öğrenmeleri destekler ve müzik etkinliklerinin amacına ulaşmasına yardımcı olur. Gates

(1999) müziksel yeteneklerin gelişimini etkili, belli bir sıraya göre düzenlemiş ve eksiksiz bir şekilde içeren müzik programlarını, ancak yetenekli öğretmenlerin oluşturabileceğine işaret etmiştir.

Kapsamlı ve nitelikli bir müzik programını uygulama konumundaki okul öncesi öğretmenin müziksel yeterliği, okul öncesi lisans programında verilen müzik eğitimi dersleriyle bağlantılıdır. Okul öncesi öğretmen adayları, lisans eğitiminin üçüncü yılında, güz yarısında haftada 3 saat, bahar yarısında ise 4 saat olmak üzere müzik eğitimi dersi almaktadırlar. Üçüncü sınıfta alınan müzik eğitimi ile öğretmen adaylarının müzik etkinliklerini uygulayabilme yeterlikleri artırılmaya çalışılmaktadır. Buradan hareketle, okul öncesi öğretmen adaylarının müzik eğitimi konusundaki öz-yeterlik inançlarını belirlemeye yönelik bir öz-yeterlik inanç ölçeğinin geliştirilmesi araştırmanın problemi olarak belirlenmiştir.

Bu nedenle çalışmada, okul öncesi öğretmen adaylarının müzik eğitimi öz-yeterlik inançlarını ölçmek amacıyla bir ölçek geliştirme çalışması tasarlanmış, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Çalışmalar sonucunda “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Müzik Eğitimi Öz-Yeterlik İnancı Ölçeği” geliştirilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli ve Çalışma Grubu

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz yarısında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi ile Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinin Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dallarının 4. sınıfında öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Çalışmaya gönüllü olarak Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’nden 83, Pamukkale Üniversitesi’nden 157 olmak üzere toplam 240 öğrenci katılmıştır.

2.2. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Uygulama

Araştırmada kullanılacak veri toplama aracının geliştirilmesine yönelik madde havuzu oluşturulması çalışmasında, ilk olarak konuyla ilgili alan yazın taraması yapılmış ve benzerlik gösteren çalışmalar değerlendirmeye alınmıştır. 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılı sonunda Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı 3. sınıf öğrencilerinden (n=110), bir yıl boyunca aldıkları Müzik Eğitimi I ve Müzik Eğitimi II derslerine ilişkin, kendilerine yazılı olarak verilen ders içerikleri doğrultusunda duygu, düşünce ve görüşlerini içeren bir kompozisyon yazmaları istenmiş, daha sonra bu kompozisyonlar okunarak “yeterlik” ifade eden tümceler saptanmıştır. Madde havuzunun oluşturulmasında alan yazın, öğrencilerin yazdıkları kompozisyonlar ve Milli Eğitim Bakanlığının 2013 yılında uygulamaya koyduğu Okul Öncesi Eğitim Programı içeriği belirleyici olmuştur. İlk aşamada 48 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur.

Ölçeğin kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla, oluşturulan taslak form Türkçe uzmanı ile alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Uzmanlar, bir “Türkçe Eğitimi”, üç “Müzik Eğitimi”, üç “Okul Öncesi Eğitimi” ve bir “Program Geliştirme” alanında olmak üzere toplam sekiz öğretim üyesinden oluşmuştur. Uzman görüşlerine dayalı olarak bazı maddeler ölçekten çıkarılmış, bazı maddeler düzeltilmiş ve bazı maddeler de eklenmiştir. Böylece 48 maddeden oluşan taslak ölçek 40 maddeye düşürülmüştür. 40 maddeden oluşan taslak ölçek çalışma grubunda yer almayan 10 Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı lisans 4. sınıf öğrencisine tek tek görüşme yapılmak suretiyle okutulmuş ve yeterlik ifadeleriyle ilgili olarak görüşleri alınmıştır. Bu uygulama

sonucu anlaşılmayan maddelerde gerekli düzeltmeler yapılmış ve ölçeğe 40 maddelik son hali verilerek, yanıtlama süresi 30 dakika olarak saptanmıştır.

Ölçek, 5'li likert tipi derecelendirmeye göre hazırlanmıştır. Öğretmen adayları ölçekte yer alan yeterlik maddelerine “Kesinlikle Katılmıyorum” (1), “Katılmıyorum” (2), “Kararsızım” (3), “Katılıyorum” (4) ve “Kesinlikle Katılıyorum” (5) şeklinde sıralanan seçeneklerden birisini işaretleyerek karar vermişlerdir.

Ölçek, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda 4. sınıfta öğrenim gören 240 öğrenciye uygulanmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Hazırlanan ölçeğin yapı geçerliğini belirleyebilmek için Temel Bileşenler Analizi (Principle Component Analysis) yöntemi kullanılarak faktör analizi yapılmış ve buna bağlı olarak Varimax dik döndürme tekniği kullanılmıştır. Büyüköztürk'e (2002) göre bu analiz şekli, değişken azaltma ve anlamlı kavramsal yapılara ulaşmayı amaçlayan, uygulamada en yaygın olarak kullanılan faktör analizi uygulamaları içinde yer alan çok değişkenli bir istatistik yöntemidir.

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek üzere ölçeği oluşturan maddelerin iç tutarlılığını veren Cronbach-Alfa katsayısı hesaplanmış, ayrıca ölçek maddelerinin toplam puanla korelasyonuna bakılmıştır. Ayrıca, Split Half test yarılama yöntemiyle ölçeğin birinci ve ikinci yarı için güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Yapı Geçerliği

Ölçeğin faktör yapısını belirleyebilmek için açılımlayıcı (exploratory) faktör analizi yapılmıştır. Açılımlayıcı faktör analizi, değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle faktör bulmaya yönelik bir işlemdir (Büyüköztürk, 2015). Verilerin faktör analizi yapmaya uygun olup olmadığı, Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Sphericity testi ile saptanmıştır. Yapılan analizde KMO değerinin 0.91 olduğu görülmüştür. Büyüköztürk'e (2015) göre faktör analizi uygulanabilmesi için minimum KMO değerinin 0.60'ın üzerinde olması ve Bartlett testinin ise anlamlı çıkması gerekmektedir. Analiz sonucuna bakıldığında, KMO değerinin istenilen minimum değer oldukça üzerinde olduğu, Bartlett testi sonucunun ise ($\chi^2=5537,998$; $df=780$, $p<.001$) anlamlı olarak çıktığı görülmüştür.

KMO ve Bartlett testleri ile ölçeğin faktör analizine uygunluğu saptandıktan sonra öz yeterlik maddelerinin hangi faktörler altında toplandığını belirlemek amacıyla temel bileşenler analizi (PCA) uygulanmıştır. Özdamar (2002)'a göre faktör analizinin amacı, aralarında ilişki bulunduğu düşünülen çok sayıdaki değişken sayısını azaltmak ve değişkenler arasındaki ilişkilerden yararlanarak bazı yeni yapılar ortaya koymaktır. Ölçeklerde yapı geçerliğinin sağlanması için farklı faktörler altında toplanan maddelerin yüksek iki faktör yükü arasındaki farkın en az .10 olması ve faktör yük değerinin .45 ya da daha yüksek olması gerekmektedir, ancak bu sınır değer .30'a kadar indirilebilir (Büyüköztürk, 2015).

Geliştirilen 40 maddelik ölçeğe uygulanan Açılımlayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda Tablo 1'de görüldüğü üzere öz değeri 1'in üzerinde olan 9 faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Öz değeri 1'den büyük olan 9 faktörün toplamda, varyansın % 68.539'unu açıkladığı görülmektedir.

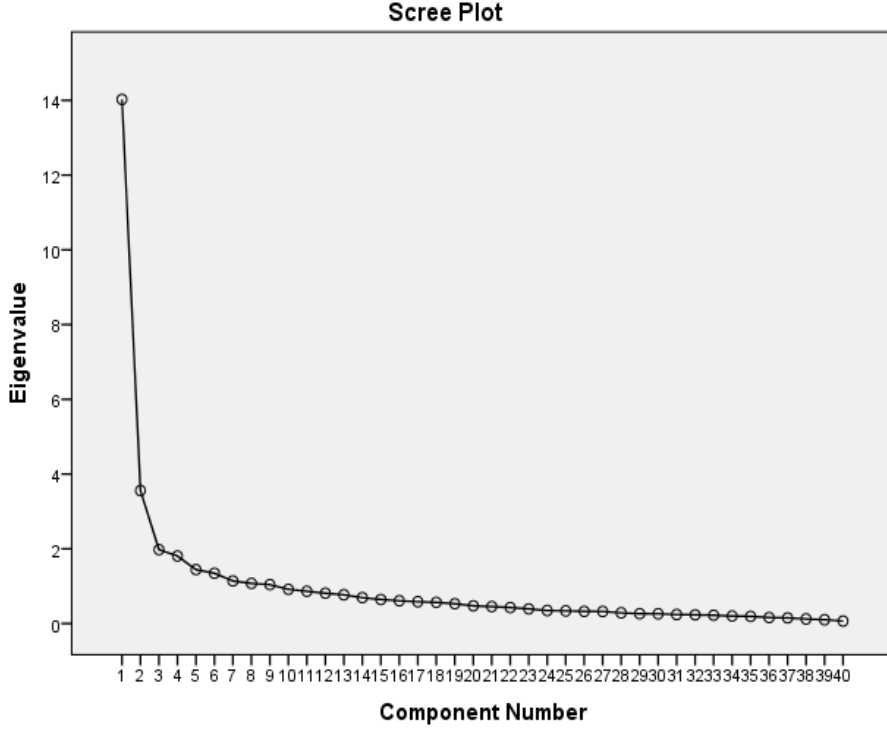
Tablo 1. Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler	Faktör Özdeğerleri	Açıklanan Varyans (%)	Toplam Varyans (%)
1	14,027	35,068	35,068
2	3,558	8,895	43,963
3	1,977	4,943	48,906
4	1,808	4,521	53,426
5	1,443	3,607	57,034
6	1,346	3,366	60,400
7	1,140	2,849	63,249
8	1,074	2,684	65,933
9	1,042	2,605	68,539

Faktör analizinde, ilk faktörün açıkladığı varyans oranı % 30 ve üzeri olduğu durumlarda ölçeğin tek boyutlu bir yapı sergileyebileceği belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2010). Duru ve Balkıs (2007) ise, bir ölçeğin tek boyutluluğunun belirlenmesinde, tetrakorik korelasyonlarla hesaplanan korelasyon matrisiyle yapılan faktör analizinde, birinci faktör yüküne ait öz değer ikinci faktör yüküne ait öz değerden çok farklı olmasının ve ikinci faktör yüküne ait öz değer diğerlerinden çok farklı olmamasının bir ölçü olabileceğini belirtmektedir. Sosyal bilimlerde ölçeğin tek boyutlu olabilmesi için iki temel koşul ileri sürülmektedir. Bu temel koşullardan ilki, birinci faktörün açıkladığı varyans oranının toplam varyansın en az %30'u olması, ikincisi ise birinci faktörün öz değerinin ikinci faktörün öz değerinden 3 ila 3,5 kat daha büyük olmasıdır. Bununla birlikte ölçeğin tek boyutlu olarak kabul edilebilmesi için, maddelerin temel faktördeki yüklerinin diğer faktörlerdeki yüklerinden yüksek olması ya da en fazla 0.20'lik bir fark olması beklenmektedir (Akt. Aksoy ve Diken, 2009).

AFA sonucunda temel faktör olarak kabul edilen birinci faktörün toplam varyansın % 35,086'sını açıkladığı ve yük değerinin ise 14,027 olduğu görülmektedir. Temel bileşenler analizinden sonra varimax rotasyonu yöntemi kullanılarak yapılan döndürme işleminde temel bileşenler analiziyle elde edilen faktör yapısında önemli kabul edilebilecek bir değişme olmadığı görülmüştür.

Birinci faktörün % 30'un üzerinde olması ve öz değerinin ise ikinci faktör öz değerinden dört kat fazla olması; üçüncü faktörden dokuzuncu faktöre kadar ise faktörlerin öz değerlerinin birbirine yakın değerlerle 1 düzeyinde olması ölçeğin tek boyutlu bir yapı sergilediğini göstermiştir. Ayrıca Scree Plot grafiği sonuçlarına göre de ilk faktörden sonra hızla bir düşmenin olduğu ve bu durumun da ölçeğin tek faktörlü olabileceğine ilişkin bilgiler verdiği düşünülmektedir (Şekil 1).

Şakil 1. Çizgi Grafiği

Temel faktör dışındaki diğer faktörlerde yer alan maddeler incelendiğinde, bu faktörlerin tek başlarına anlamlı birer alt boyut oluşturamadıkları, benzer kavramlar altında yer alabilecek maddelerin döndürme işleminden sonra da bir araya toplanamadığı (Aksoy ve Diken, 2009) görülmüştür. Ayrıca, bir maddenin faktördeki en yüksek yük değeri ile bu değerden sonraki en yüksek yük değeri arasındaki farkın 0.10 olması (Büyüköztürk, 2015) önerildiğinden 2, 5, 6, 12, 13, 39 ve 40. maddeler aynı anda birden fazla faktörde birbirine yakın faktör yük değerlerine sahip olmalarından dolayı ölçekten çıkarılmıştır.

Ölçekten çıkarılan yedi madde sonucunda geriye kalan 33 maddenin temel bileşenler analizi sonucu birinci faktör yükleri ve madde toplam korelasyonları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ölçek Maddelerinin Faktör Yük Değerleri ve Madde-Toplam Puan Korelasyonları

Maddeler	Faktör Yük Değeri	Madde-Toplam Korelasyonu	Maddeler	Faktör Yük Değeri	Madde-Toplam Korelasyonu
M1	,41	,40	M23	,72	,65
M3	,43	,43	M24	,75	,68
M4	,49	,50	M25	,60	,55
M7	,50	,50	M26	,66	,61
M8	,59	,58	M27	,64	,59
M9	,61	,60	M28	,50	,48
M10	,52	,51	M29	,65	,59
M11	,56	,56	M30	,67	,62
M14	,60	,60	M31	,71	,66
M15	,61	,61	M32	,68	,62
M16	,60	,58	M33	,65	,59
M17	,54	,50	M34	,56	,55
M18	,56	,52	M35	,66	,61
M19	,72	,68	M36	,67	,62
M20	,70	,66	M37	,62	,57
M21	,69	,62	M38	,71	,68
M22	,71	,64			

Yeniden yapılan faktör analizi sonucunda maddelerin yüksek yük değeri aldıkları, bu değerlerin 0.41 ile 0.75 arasında değiştiği görülmektedir. Ölçekteki maddelerin tamamının faktör yüklerinin 0.40'ın üzerinde olması, ölçekteki temsil edilebilirlik gücünün yüksekliğini göstermesi bakımından önemli görülmektedir. Ayrıca, tek faktörlü yapıda birinci faktörün toplam varyansın % 38,392'sini açıkladığı görülmektedir. Tek faktörlü ölçekler için kabul edilebilir açıklanan varyans oranının %30 olduğu dikkate alındığında 33 maddelik Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Müzik Eğitimi Öz-Yeterlik İnancı Ölçeği'nin tek faktörlü olarak kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

3.2. Güvenirlilik

Geliştirilen öz-yeterlik ölçeğinin güvenilirliğini belirlemek üzere Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısına bakılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısı ($\alpha=0,94$) olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçekteki maddelerin her birinin ölçme gücünü belirleyebilmek için korelasyonlara dayalı madde analizi yapılmıştır. Maddelerin toplam puanla korelasyonlarının 0.40 ile 0.68 arasında değiştiği görülmüştür (Tablo 2). Ölçekte yer alan tüm maddelerin r değerlerinin .30'dan büyük olması nedeniyle tüm maddelerin ayırt edicilik gücünün yüksek olduğu düşünülmüştür.

Ayrıca, Split Half test yarılama yöntemiyle hesaplanan güvenirlilik katsayısı birinci yarı için 0.90, ikinci yarı için 0.92 olarak bulunmuştur.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Okul öncesi eğitim programında yer alan müzik etkinliklerinin gerçekleşmesinde öğretmen önemli bir role sahiptir. Senemoğlu'na (2013) göre bir okul öncesi öğretmenin kendine olan inancı, çeşitli durumlarla baş etme potansiyeli ve stratejileri, belli bir etkinliği başarmak konusunda yeterliklerine ilişkin algısı; başarıya ulaşmasında önemli etkenlerdir. Bu nedenle, okul öncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerini gerçekleştirebilme noktasında müziksel yeterlikleri ve donanımları müzik etkinliklerinin başarıya ulaşmasında önem taşımaktadır. Okul öncesi öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları müzik eğitiminin içeriği ve işleniş öğretmen adaylarının müziksel yeterliğiyle doğrudan ilintilidir.

Okul öncesi öğretmenlerinin ya da öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançlarını belirlemeye yönelik, değişik konu alanlarında yapılmış birçok ölçek çalışması bulunmakla birlikte, tek başına müzik eğitimi öz-yeterlik inançları üzerine bir çalışma bulunmamaktadır. Bu amaçla okul öncesi öğretmen adaylarının müzik eğitimi öz-yeterlik inançlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması planlanmış ve sonuçta geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış 33 maddeden oluşan bir öz-yeterlik ölçeği ortaya çıkmıştır.

Ölçek geliştirme aşamasında 48 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuş, ancak uzman görüşlerine dayalı olarak madde sayısı 40'a düşürülmüştür. Hazırlanan ölçeğin yapı geçerliğini belirleyebilmek için faktör analizi yapılmış, güvenilirliğin belirlenmesi için ise Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı, madde toplam korelasyon puanları ve Split Half test yarılama yöntemiyle ölçeğin birinci ve ikinci yarı için güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır.

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda öz değeri 1'in üzerinde olan 9 faktörlü bir yapı ortaya çıkmış, ancak temel faktör dışındaki faktörler istenilen istatistikî ölçütleri karşılayamadığından ölçeğin tek boyutlu olmasına karar verilmiştir.

Madde-toplam korelasyonunun pozitif ve yüksek olmasının, maddelerin benzer davranışları örneklediğini ve testin iç tutarlılığının yüksek olduğunu gösterdiği bildirilmiştir (Büyüköztürk, 2007). Bu amaçla ölçekte bulunan 40 madde için hesaplanan madde-toplam puan korelasyon katsayıları kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, maddelerin korelasyonlarının toplam ölçek puanıyla yüksek ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Büyüköztürk (2007), genel olarak madde-toplam korelasyonu 0.30 ve daha yüksek olan maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği belirtmektedir. Ölçekte yer alan tüm maddelerin r değerlerinin 0.30'dan büyük olması nedeniyle tüm maddelerin ayırt edicilik gücünün yüksek olduğu düşünülmüştür.

Ölçeğin güvenilirliğini incelemek amacıyla maddelerin iç tutarlılığını veren Cronbach Alpha Katsayısı hesaplanmış, güvenilirlik katsayısı ölçeğin tamamı için 0.94 olarak bulunmuştur. Split Half test yarılama yöntemi ile hesaplanan güvenilirlik katsayısı ise birinci yarı için 0.90, ikinci yarı için 0.92 olarak çıkmıştır. Bu değerler dikkate alındığında, ölçeğin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir (Kayış, 2006). Yapılan tüm bu geçerlik ve güvenilirlik işlemlerinin ardından ölçeğin, okul öncesi öğretmen adaylarının müzik eğitimi öz-yeterlik inançlarını saptamada geçerli ve güvenilir biçimde kullanılabilir bir ölçme aracı olduğu ortaya konulmuştur.

5. KAYNAKÇA

- Afacan, Şenol. (2008). Müzik Öğretimi Öz Yeterlilik Ölçeği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 1-11.
- Aksoy, Veysel - Diken, İbrahim H. (2009). Rehber Öğretmen Özel Eğitim Öz Yeterlilik Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 10 (1) 29-37.
- Aşkar, Petek - Umay, Aysun. (2001). İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Bilgisayarla İlgili Öz-Yeterlilik Algısı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1-8
- Bahar, H. H., Uludağ, E. & Yılmaz, O. (2017). Türkçe I Yazılı Anlatım Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin (Tüyatö) Geliştirilmesi.
- Balçın, Muhammed Doğukan - Ergün, Ayşegül. (2016). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Materyal Geliştirme Konusundaki Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Yeterlilik Ölçeği: Geliştirme, Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Turkish Journal of Education*, 5 (3), 109-122.
- Bandura, Albert. (1986). *Social Foundations of Thought and Action*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Büyüköztürk, Şener. (2015). Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem Akademi.
- Gates, J. Tarry. (1999). Why Study Music. *Vision 2020: The Housewright Symposium on the Future of Music Education*, 55-86.
- Ekici, Erhan - Taşkın Ekici, Fatma - Kara, İzzet. (2012). Öğretmenlere Yönelik Bilişim Teknolojileri Öz-Yeterlilik Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 31, 53-65.
- Ekici, Gülay. (2012). Akademik Öz-Yeterlilik Ölçeği: Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 43, 174-185.
- Hazır Bıkmaz, Fatma. (2002). Fen Öğretiminde Öz-Yeterlilik İnancı Ölçeği. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1 (2), 197-210.
- Karataş, Zeynep - Yavuzer, Yasemin. (2016). Lise ve Üniversite Öğrencileri için Kar-Ya Saldırganlık Ölçeği Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (17), 307-321.
- Kaya, Volkan Hasan - Polat, Dilber - Karamüftüoğlu, İlban Orkun. (2014). Fen Bilimleri Öğretimine Yönelik Öz-Yeterlilik Ölçeği Geliştirme Çalışması. *International Journal of Social Science*, Sayı 28, 581-595.
- Kayış, A. (2006). *Güvenirlik Analizi*. (Ed) Şeref Kalaycı, SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara: Asil Yayıncılık.
- Koç, Fatma - Sak, Ramazan - Kayri, Murat. (2015). Okul Öncesi Eğitim Programındaki Etkinliklere Yönelik Öz-Yeterlilik İnanc Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Analizi. *İlköğretim Online*, 14(4), 1416-1427
- Mavesky, Mary. (2002). *Creative Activities for Young Children*. 7th Edition. Delmar Adivision Of Thomson Learning Printer in The U.S.A.
- MEB. (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Özgen, Kemal - Bindak, Recep. (2008). Matematik Okuryazarlığı Öz-Yeterlilik Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2), 517-528.
- Özdamar, K. (2002). Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi. (4. baskı). Eskişehir: Kaan Yayınları.
- Sağ, Ramazan. (2011). Birleştirilmiş Sınıf Öğretmeni Olmaya Yönelik Öz-yeterlilik Ölçeği Geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 41, 386-397.

- Senemoğlu, Nuray. (2009). Gelişim ve Öğrenme. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Senemoğlu, Nuray. (2013). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kavramdan uygulamaya*. Ankara: Yargı Yayıncılık.
- Şeker, Sadullah Serkan. (2016). Çalgı Performansına İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Journal of Human Sciences*. 13 (3), 5150-5162.
- Yaman, Süleyman - Cansüğü Koray, Özlem - Altunçekiç, Alper. (2004). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnanç Düzeylerinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (3), 355-364.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Müzik Eğitimi Öz-Yeterlik İnanç Ölçeği

MADDELER

1. Müzik işaret ve terimlerinin anlamlarını bilirim.
2. Notaları, sesleri ve süreleriyle okuyabilirim (solfej yapabilirim).
3. Çocuk şarkılarının solfejini yapabilirim.
4. Bir çocuk şarkısını doğru olarak söyleyebilirim.
5. Çocuklara nefes-ses çalışmaları yaptırabilirim.
6. Sesleri ayırt etme (ince-kalın, uzun-kısa vb.) çalışmaları yaptırabilirim.
7. Ritim çalgılarını tanıyabilirim.
8. Ritim çalgılarını kullanabilirim.
9. Çocuklara ritim çalgılarını kullandırabilirim.
10. Çocuklara ritim çalışmaları yaptırabilirim.
11. Müziğe uygun bedensel hareketler yapabilirim.
12. Temaya uygun müzikli öyküler oluşturabilirim.
13. Müzik etkinliklerine uygun yaratıcı hareket, oyun ve dans çalışmaları yaptırabilirim.
14. Çocuğun müziksel gelişim özelliklerine uygun bir müzik etkinliği planlayabilirim.
15. Planlanmış bir müzik etkinliğini uygulayabilirim.
16. Müzik etkinliklerinin, çocukların bilişsel gelişimine etkilerini bilirim.
17. Müzik etkinliklerinin, çocukların sosyal-duygusal gelişimine etkilerini bilirim.
18. Müzik etkinliklerinin, çocukların motor gelişimine etkilerini bilirim.
19. Müzik etkinliklerinin, çocukların dil gelişimine etkilerini bilirim.
20. Türkçe etkinliklerinde şarkılardan etkin olarak yararlanabilirim.

21. Çocukların müziksel gelişim özelliklerini bilirim.
 22. Çocukların ilgi ve dikkatini çekmede müzikten yararlanabilirim.
 23. Çocuk şarkısı repertuarım (dağarcığım) geniştir.
 24. Çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun şarkı seçebilirim.
 25. Seçtiğim bir şarkıyı kolaylıkla çocuklara öğretebilirim.
 26. Programda yer alan kazanım ve göstergeleri müzik etkinlikleriyle gerçekleştirebilirim.
 27. Çocukların, müzik etkinliklerini değişik anlatım biçimlerine (drama, oyun, dans, öykü vb.) dönüştürmelerini sağlayabilirim.
 28. Çocuklara doğru ve nitelikli müzikleri dinletebilirim.
 29. Meslek yaşamımda kullanabileceğim ölçüde müziksel donanıma sahip olduğuma inanıyorum.
 30. Müzik etkinliklerine, çocukların etkin katılımını sağlayabilirim.
 31. Müzik etkinliklerini diğer etkinliklerle bütünleştirebilirim.
 32. Sınıfımda/Okulumda müzik merkezi oluşturabilirim.
 33. Müzik etkinliklerine uygun materyal hazırlayabilirim.
-